

Nr 23.

Av herr **Lundblad**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning om pasteurisering av mjölk.

Vid 1914 års senare riksdag väcktes en motion av Larsson i Dala angående lagstiftning om pasteurisering av mjölk med anledning av ett i statsverkspropositionen upptaget anslag till bekämpande av tuberkulossjukdomar hos våra nötkreatur.

Motionen i fråga har följande korta innehåll:

»Under nionde huvudtiteln av föreliggande statsverksproposition upptages bland annat ett av riksdagen å extra stat för år 1915 anvisat anslag av 100,000 kronor till förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreatur.

Tuberkulosen är ju en fruktansvärt härjande och förrädiskt smygande sjukdom hos såväl människor som djur. Och det torde väl få anses obestriddigt, att tuberkulosen kan överföras från djur på människor. Kampen mot djurtuberkulosen blir sålunda indirekt ett bekämpande även av tuberkulosen hos människor.

För att emellertid kampen mot djurtuberkulosen skall bliva så framgångsrik som möjligt, synes det mig bland annat krävas, att tuberkel-smitta, såvitt möjligt, icke får spridas med skummjölk eller kärnmjölk från något mejeri till respektive mejerileverantörs djur.

Detta kan hindras genom pasteurisering av mjölken, innan denna användes till kreatursföda. I vårt land hava vi emellertid ingen lagstiftning, som påbjuder dylik pasteurisering, under det att i Danmark redan den 5 februari 1904 utfärdades en lag, vilken i § 6 stadgar förbud för något som helst mejeri i landet att utlämna till kreatursföda (skum-)mjölk och kärnmjölk, som icke har varit pasteuriserad, d. v. s. uppvärmd till temperatur av minst 80 grader C.

Mig synes, att även i vårt land en sådan lagstiftning, som motsvarar den i det föregående i största korthet refererade danska lagstiftningen, är absolut berättigad och nödvändig, och får jag därför härmed hemställa, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen förelägga förslag till lag angående pasteurisering av mjölk.»

Motionen remitterades till jordbruksutskottet, som avstyrkte den på den grund att frågan var under sakkunnig utredning.

Under diskussionen i andra kammaren yttrade utom motionären även jordbrukskonsulenten Ekerot med livligt tillstyrkande av förslaget under åberopande av vad i frågan gjorts från Malmö och Kristianstads läns hushållningssällskap. Han uttalade sin livliga förhoppning, att något skyndsamligen måtte göras i föreliggande fall, samt åberopade den danska lagen. Riksdagen avslog frågan såsom varande för litet utredd. Man väntade på lantbruksstyrelsens och medicinalstyrelsens jämte andra sakkunnigas utlåtande.

Eftersom det nu efter 2 års tid icke ännu hörts något av frågans framläggande, dristar jag mig nu att åter påkalla riksdagens uppmärksamhet på densamma, och då jag det gör, ber jag få påpeka, att även andra faktorer, än de av förre motionären Larsson i Dala påpekade, av mycket viktig art ligga bakom denna frågas lösning. Bakom lagstiftning i denna riktning ligger hela den stora frågan: »mjölkhandels ordnande i våra städer och stadsliknande samhällen». En lång rad av svårigheter resa sig emot ordnandet av mjölkhandeln: 1) Mjölken är mer än någon annan handelsvara en vara för dagen, den kan icke magasineras. 2) Den är mer än någon annan vara ömtålig och mottaglig för onda inflytelser utifrån m. m. Oaktat dessa svårigheter måste den anskaffas och ofta fraktas långa vägar för att något så när fylla behovet av denna nödvändighetsvara för städernas invånare.

Genom pasteurisering vinnas många fördelar, här må nämnas två: först att mjölken håller sig frisk mycket längre såsom pasteuriserad, samt för det andra, att mjölkhandeln i våra städer blir, till fromma för allmänheten, lättare att ordna på ett tillfredsställande sätt. Vi leva i dyrtid. Alla goda krafter måste igångsättas för att råda bot därför. Priset på en vara grundar sig huvudsakligen på två faktorer, nämligen: tillgång och efterfrågan. Vi måste behandla mjölken så, att den från avlägsna landsbygder kan fraktas till de folkrika samhällena. Från lantgårdarna skall mjölken till mejerien och där pasteuriseras och även centrifugeras samt avkylas

ned till 7—8 grader. Därifrån sändes den till närmaste stad till utminutering.

Den sak, jag nu vill framhålla, har tydligare än någonsin förr framstått som en viktig angelägenhet genom den mycket svåra mjölkbrist, som varit rådande i vårt land sedan i augusti månad 1914. Helt säkert skulle mycket lättare bristen å mjölk kunna avhjälpas, om mjölken sköttes på ett annat sätt än nu är fallet. Vi måste anstränga våra krafter för att råda bot emot så kallad mjölkbrist. Jag tror att en lag om pasteurisering av mjölk i väsentlig grad skall bidra att avhjälpa det svåra missförhållandet.

Vad ordnandet av mjölkhandeln beträffar, finge man den fördelen att all oskummad mjölk bleve lika. Som det nu är finnes i handeln en mängd variationer: morgonmjölk, aftonmjölk, nymjölk, avkyld mjölk för att inte tala om dåligt avkyld mjölk, blandad nymjölk med avkyld — en mycket olycklig blandning, men som förekommer i stor utsträckning — uppvärmd avkyld mjölk som säljes för nymjölk etc. Var och en, som något är inne i mjölkhandelsfrågan, förstår nog huru svårt det är att under nuvarande förhållanden på ett något så när tillfredsställande sätt ordna den.

Genom allmän pasteurisering av mjölken bekämpades på ett synnerligen effektivt sätt djurtuberkulossjukdomar hos våra djur genom att kalvarna i uppfödningen ej finge annan mjölk än pasteuriserad. En allmän lag i hithörande fråga vore enligt mitt förmenande ifrån synpunkten «bekämpande av djurtuberkulosen» av oskattbart värde, men då det helt säkert för närvarande icke är möjligt att få igenom ett så långt gående lagförslag, finner jag det lämpligt, att bestämmelsen ifråga icke skulle tillämpas annat än å mjölk, avsedd för handeln i städer och stadsliknande samhällen.

En frisk kreatursstam gör överflödigt hela den stora dyra apparat, som vi ha i den så kallade mjölkkontrollen. Tuberkulinundersökningen för att konstatera om djuren reagera och förvissa sig om djurens hälsa är mycket dyr och kostar samhället stora summor.

Att distribuera och försälja mjölk, så kallad kontrollerad mjölk i glasflaskor göres heller icke för intet. Det kostar mycket pengar. Visserligen kan det kanske smaka bättre, emedan synsinnet och smaksinnet så livligt beröra varandra, att få maten serverad på silverfat än på andra fat, men icke blir maten bättre för det den ligger på silverfatet. Så ock här. Gör mjölken god, så sluta vi med dessa mjölkförädlingsapparater, »glasflaskorna». Den fattige finge då lika frisk och god mjölk som den burgne. Det

stode naturligtvis den förmögne fritt att i fortsättningen kosta på sig en dyrare vara för den finare serveringen.

Min tro är dock, att åtskilligt i den humbug, som ligger bakom denna affär »så kallad kontrollmjölk» i glasflaskor skulle försvinna, då allmänheten finge klart för sig, att all mjölk behandlades lika och vore ren samt fri från smittofara.

Lagen, jag härmed önskar införd, skulle närmast likna den danska »Lov om Foranstaltninger til Bekæmpelse av Tuberkulose hos Hornkvæg og Svin» av den 5 februari 1904 och tillämpas för mjölkhandeln i städer och stadsliknande samhällen.

På grund av vad jag här velat framhålla får jag hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t utreda, huruvida icke en lag om pasteurisering av mjölk borde införas för att tillämpas vid handeln med mjölk i städer och stadsliknande samhällen, och för riksdagen framlägga förslag till en sådan lag.

Stockholm den 19 januari 1916.

Axel Lundblad.
